

تاریخچه و خلاصه ای از حقوق بشر

بسم الله الرحمن الرحيم

زمانی که بنیان گذاران سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۵ طرح تشکیل این سازمان را پیاده کردند، مهمترین موضوعی که روی آن تاکید داشتند و در قسمت اول منشور ملل متحد ذکر گردیده است، نجات دادن نسلهای آینده از جنگ و خونریزی بوده است، بلافاصله بعد از آن از حقوق بشر و احترام او و حق یک موجود انسانی ذکر بمیان آمده است برای بقای انسان باید به حقوق او احترام گذارد و آنرا حفظ کرد.

برای اعمال حقوق بشر، کمیسیون حقوق بشر که یکی از فعال ترین و عملی ترین کمیسیونهای شورای اجتماعی و اقتصادی است در سال ۱۹۴۶ بوجود آمد. کار این کمیته فوق العاده وسیع و پر دامنه است و هر مسئله ای که با حقوق بشر سر و کار داشته باشد قابل طرح و تصمیم گیری در این کمیسیون می باشد.

اعضای این کمیسیون متشکل از ۳۲ نفر هستند که معمولاً برای مدت سه سال انتخاب میشوند. علاوه بر اعضای ثابت و دائم، نمایندگان کشورهای مختلف عضو سازمان ملل نیز بنا بدخواست اعضای کمیسیون در مواقع مقتضی و گاهی برای پاسخ و توضیح درباره سئوالات اعضای کمیسیون مربوط به رعایت حقوق بشر در جلسات شرکت میکنند. تصمیمات کمیسیون هنگامی تصویب میشود که توسط اکثریت اعضاء حاضر به نفع آن رای داده شود. کمیسیون بعد از هر نشست خود به شورای اقتصادی و اجتماعی گزارشی تقدیم میدارد.

حقوق بشر چیست؟

حقوق بشر اساساً یعنی احتیاجات یک انسان به زندگی آبرومند و توأم با برخورداری از احترام و آزادی و حمایت. این فکر و ایده بالاتر از رفاه و آسایشی است که تکنولوژی و علم به بشر عرضه میدارد. وقتی که صحبت از حقوق بشر میشود مقصود فقط احتیاجات جسمی او نیست، مقصود ایجاد آن شرایطی است که در تحت آن شرایط یک بشر بتواند آزادانه قابلیتهای خود را مثل هوش، وجدان، و اخلاقیات و احتیاجات روحی اش را توسعه و پرورش داده و از آنها آزادانه استفاده کند. دارا بودن این حقوق برای یک انسان ضروری و حیاتی، است و بدون داشتن آن ادامه زندگی انسانی امکان پذیر نیست.

اعلامیه جهانی حقوق بشر

در ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد اعلامیه جهانی حقوق بشر را تصویب نمود و بموجب آن برای اولین بار در تاریخ، یک اجتماع بین المللی مسئولیت حفظ و رعایت حقوق بشر را تقبل نمود و آنرا بعنوان تعهدی دائمی پذیرفت. این اعلامیه دارای ۳۰ ماده است که هم حقوق سیاسی و مدنی و هم حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را در بر میگیرد. ماده یک و دو مواد کلی هستند که میگویند " همه افراد بشر آزاد بدنیا آمده و از حیث مقام و حقوق برابرند " و سزاوار برخورداری از همه حقوق و آزادیهای مقرر در اعلامیه بدون هیچ گونه تبعیضی از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقاید سیاسی و غیره ...

حقوق مدنی و سیاسی که در مواد ۳ تا ۲۱ اعلامیه شناخته شده شامل حقوق زیر است:

حق حیات، آزادی و امنیت شخصی، آزادی از بردگی و بیکاری، آزادی از شکنجه و یا رفتار و یا تنبیه ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیر آمیز. حق شناسائی بعنوان یک شخص در نظر قانون، برخورداری از حمایت قانونی مساوی، حق برخورداری از غرامت قانونی، آزادی از توقیف، بازداشت، و یا تبعید خودسرانه، حق برخورداری از محاکمه منصفانه و علنی بوسیله محکمه

مستقل و بی طرف، حق برخورداری از اصل برائت تا اثبات جرم، آزادی از دخالت خودسرانه در خلوت، حرمت منزل، خانواده و مکاتبات، آزادی حرکت، حق پناهندگی سیاسی، حق داشتن تابعیت، حق مالکیت، آزادی فکر، وجدان، مذهب، آزادی عقیده و بیان، حق پیوستگی به جمعیت ها و ورود به مجامع، حق شرکت در حکومت و حق برخورداری مساوی از خدمات عمومی.

بعد درباره حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی که در مواد ۲۲ تا ۲۷ ذکر گردیده است. مثل: حق تامین اجتماعی، حق کار، حق استراحت و تفریح، حق برخورداری از سطح زندگی مناسب با بهداشت و رفاه، حق برخورداری از تعلیم و تربیت، حق شرکت در حیات فرهنگی اجتماع.

در پایان این اعلامیه یعنی مواد ۲۸ تا ۳۰ گفته شده است که هر کس شایسته برخورداری از نظم بین المللی است که در آن تحقق کامل این حقوق و آزادیها امکان پذیر باشد. مجمع عمومی اعلامیه جهانی حقوق بشر را "مقیاس عمومی پیشرفت برای همه ملل و مردم" دانست و صریحاً از تمام دول عضو سازمان خواسته است که حقوق ذکر شده را رعایت کرده و آنرا ترویج نمایند. همه ساله ۱۰ دسامبر بنام "روز جهانی حقوق بشر" جشن گرفته میشود.

میثاقهای بین المللی حقوق بشر

مجمع عمومی در ۱۶ دسامبر ۶۶ دو میثاق بین المللی حقوق بشر یکی پیرامون حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و دیگری در مورد حقوق مدنی و سیاسی را تصویب نمود. پیش نویس این دو میثاق بدنبال تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر وسط مجمع عمومی در سال ۱۹۴۸ بود.

این دو میثاق به مواد اعلامیه جهانی حقوق بشر شکل قانونی داده و در بسیاری از موارد آنرا بسط میدهد. مهمترین حق منظور شده در هر دو میثاق که در اعلامیه جهانی حقوق بشر نیامده بود حق تعیین سرنوشت توسط خود مردم است (Self-determination).

از جمله در استفاده کردن بطور آزادانه از منابع طبیعی و ثروتهای خودمیباشد. میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مسائل مربوطه به شرایط کار، اتحادیه های تجاری، امنیت اجتماعی، حمایت خانواده، سطح زندگی و بهداشت، آموزش و حیات فرهنگی را در بر میگیرد. این میثاق اشعار میدارد که حقوق منظور شده باید بسرعت و بدون تبعیض شناخته شوند.

میثاق بین المللی در مورد حقوق مدنی و سیاسی موضوعاتی مانند آزادی، حرکت، مساوات در مقابل قانون، احتمال بیگناهی، آزادی وجدان و مذهب، آزادی عقیده و بیان اجتماعات صلح آمیز، آزادی اجتماع، شرکت در امور عمومی و انتخابات و حقوق اقلیت را مورد ملاحظه قرار داده.

این میثاق محروم ساختن خودسرانه از زندگی، شکنجه، رفتار یا تنبیه ظالمانه غیر انسانی یا تحقیر آمیز، بردگی و بیکاری، توقیف یا تبعید خودسرانه، دخالت خودسرانه در خلوت، تبلیغات جنگی، حمایت از تنفر نژادی یا مذهبی را شدیداً منع میکند. براساس این میثاق ایجاد یک کمیته حقوق بشر برای پی گیری اجرای این مواد لازم شمرده شد.

بر اساس این میثاق و پروتکل اختیاری آن افرادی که ادعا میکنند که قربانی نقض حقوق بشر و هر کدام از این حقوق ذکر شده میباشد میتوانند با این کمیته ارتباط برقرار کرده و به آنجا شکایت کنند تا کمیته به شکایت آنان رسیدگی نماید. این میثاق را چنانچه ۳۵ دولت تصویب مینمودند لازم الاجرا میگردد. تا اوائل سال ۱۹۷۵ - ۳۱ دولت میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی را پذیرفتند و تصویب کردند و در مورد میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تا اوائل ۱۹۷۵ مورد تصویب و پذیرش ۲۹ دولت قرار گرفته است.

نقض حقوق بشر:

معمولاً برنامه های ارسالی به سازمان ملل که مربوط است به رعایت و احترام به حقوق بشر در یک لیست غیر محرمانه خلاصه شده و همه ساله در اختیار کمیسیون حقوق بشر قرار میگیرد. اما مبادلاتی که مربوط است به نقض حقوق بشر و اعتراض نسبت به انکار این حقوق در لیستی محرمانه منظور و بطور خصوصی در اختیار اعضای کمیسیون و کمیسیون فرعی منع تبعیض و حمایت از اقلیتها قرار میگیرد. معمولاً مشخصات نویسندگان نامه ها فاش نمیشود مگر اینکه خود آنها بخواهند و نسخه هایی از مراسلات خلاصه شده محرمانه را بکشورهای عضو میفرستند و جواب آنها را با لیست محرمانه به کمیسیون میفرستند.

کمیسیون در سال ۱۹۶۷ تصمیم گرفته است که نقض حقوق بشر و آزادیهای اساسی را هر ساله مورد ملاحظه قرار دهد. شورا بنا به تقاضای کمیسیون به کمیسیون فرعی اختیار داده است تا اطلاعات مربوط به نقض حقوق بشر و آزادیهای اساسی مندرج در مراسلات را که توسط دبیر کل فهرست شده است بررسی نماید و طی تصویب شورا چنانچه کمیسیون گزارشی از نقض مداوم حقوق بشر در مملکتی دریافت دارد میتواند که کمیسیونهای تشکیل داده و قطعنامه هایی در این مورد صادر نماید.

کمیته کارشناسان کمیسیون حقوق بشر که در سال ۱۹۶۷ تاسیس گردید بطور منظم دعاوی مربوط به رفتار نامناسب با مخالفین آپارتاید و سایر سیاستهای نژادی در جنوب آفریقا را گزارش کرده است.

در سال ۱۹۷۰ به کمیسیون فرعی اختیار داده شد که هر سال قبل از اجلاس کمیسیون یک بررسی دقیق درباره نقض حقوق بشر در ممالک مختلف نماید و بوضع ممالکی که یکسره این حقوق را نقض میکنند رسیدگی نماید و از حکومتها توضیح بخواهد.

در سال ۱۹۷۴ مجمع عمومی اعلامیه نگاهداری زنان و کودکان را در مواقع اضطراری و برخوردهای مسلح تصویب نمود. این اعلامیه اشعار میدارد که حمله و بمباران افراد غیر نظامی "بویژه زنان و کودکان که آسیب پذیرترین اعضای جامعه هستند" باید منع شده و چنین اقدامی محکوم میشود. در این اعلامیه همچنین ذکر شده است که باید تمام کوشش های لازم را در جهت دور ساختن زنان و کودکان از خرابیهای جنگ بعمل آورند و کلیه شکلهای شکنجه و رفتار تحقیر آمیز غیر انسانی را با زنان و کودکان جنائی توصیف مینماید.

اعلامیه جهانی حقوق بشر

در دهم دسامبر ۱۹۴۸ (۱۹ آذر ۱۳۲۷) مجمع عمومی سازمان ملل متحد اعلامیه جهانی حقوق بشر را تصویب و اعلام نمود که متن کامل آن در صفحات بعدی مندرج است - در تعقیب این اقدام تاریخی مجمع عمومی از کلیه کشورهای عضو دعوت نمود که متن اعلامیه را منتشر کرده و موجبات پخش و انتشار و تفسیر آنرا مخصوصاً در مدارس و موسسات تربیتی فراهم سازند بدون اینکه از لحاظ وضع سیاسی کشورها و سرزمینها تبعیضی بعمل آید.

این متن از طرف حکومت ایران تصدیق شده است.

سایر متون این اعلامیه به پنج زبان رسمی سازمان ملل متحد یعنی اسپانیولی، انگلیسی، چینی، روسی و فرانسه که از مجمع عمومی گذشته، در دسترس میباشد.

آخرین متن رسمی اداره اطلاعات عمومی سازمان ملل متحد لیک باکس - نوامبر ۱۹۵۰